

**Sprawozdanie z działania wydziałowego
systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia
w roku akademickim 2016/2017**

Wydział Historyczno-Socjologiczny

kierunek studiów: **filozofia, filozofia i etyka, historia, kognitywistyka i komunikacja, socjologia, stosunki międzynarodowe, studia wschodnie**

liczba studentów łącznie¹ **730**

w tym:

na studiach stacjonarnych **730**

na studiach niestacjonarnych **0**

liczba uczestników studiów doktoranckich **61**

w tym:

na studiach stacjonarnych **56**

na studiach niestacjonarnych **5**

liczba słuchaczy studiów podyplomowych **12**

Spis treści

1. MONITOROWANIE STANDARDÓW AKADEMICKICH.....	2
2. OCENA PROCESU KSZTAŁCENIA.....	3
3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH.....	6
4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I ORGANIZACJI STUDIÓW	9
Ocena zasobów bibliotecznych	9
Ocena infrastruktury dydaktycznej.....	10
Ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia.....	12
Ocena organizacji zajęć.....	14
5. OCENA MOBILNOŚCI STUDENTÓW.....	17
6. UZYSKIWANIE OPINII ABSOLWENTÓW UCZELNI O PRZEBIEGU ODBYTYCH STUDIÓW	18
7. UZYSKIWANIE OPINII PRACODAWCÓW O POZIOMIE ZATRUDNIANYCH ABSOLWENTÓW.....	21
8. MONITOROWANIE PROCESU POTWIERDZANIA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ.....	24

---

¹ Dane dotyczące liczby studentów zgodnie ze stanem na dzień 16 października 2017.

1. MONITOROWANIE STANDARDÓW AKADEMICKICH

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Przy zaliczaniu do minimum kadrowego nauczycieli akademickich uwzględniane są zasady ujęte w obowiązujących przepisach w sprawie kryteriów oceny spełnienia wymagań w zakresie minimum kadrowego, zgodnie z którymi każdy wskazany do minimum kadrowego nauczyciel akademicki posiada stopień lub tytuł naukowy oraz/lub dorobek naukowy w zakresie danego kierunku studiów. Zajęcia dydaktyczne przydzielane są pracownikom naukowo-dydaktycznym na podstawie stopnia lub tytułu naukowego oraz specyfiki dorobku naukowego i przygotowania praktycznego.

Obsady zajęć dydaktycznych dokonują dyrektorzy instytutów, uwzględniając kwalifikacje zawodowe poszczególnych nauczycieli akademickich, tj. ich specjalizację naukową, zainteresowania badawcze, dorobek naukowy w szczególności za ostatnie cztery lata. Podczas przydziału zajęć dydaktycznych brane pod uwagę jest również doświadczenie wynikające z praktyki (badania społeczne, marketingowe, media). Nauczyciele akademicy składają raz w roku sprawozdania z działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej.

W ramach podnoszenia kwalifikacji najistotniejszy jest rozwój naukowy pracowników, co potwierdzone jest uzyskaniem przez nich stopnia lub tytułu naukowego. W roku akademickim 2016/2017 dwie osoby uzyskały stopień naukowy doktora habilitowanego i cztery stopień doktora.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich odbywa się też przez przygotowywanie wniosków o finansowanie projektów badawczych, jak również poprzez odbywanie indywidualnych szkoleń zapewniających uzyskanie nowych umiejętności.

W roku akademickim 2016/2017 pracownicy naukowo-dydaktyczni odbywali następujące szkolenia, staże i studia podyplomowe:

- "Marketingowa Środa - Siła Internetu - marka, wizerunek, reklama", organizowane przez Studenckie Koło Menadżerów, Wydział Ekonomii i Zarządzania, UwB, szkolenie z zakresu social media, kreowania w Internecie wizerunku firm oraz o reklamach internetowych.
- prowadzenie zajęć w ramach Letniej Szkoły Młodych Pedagogów w Warszawie (coroczne warsztaty dla doktorantów)
- szkolenia z obsługi Bandu Danych Lokalnych GUS, Wojewódzki Urząd Statystyczny w Białymstoku szkoła letnia „Artistic and other Creative Practices as Drivers for Urban Resilience” (Universidade de Coimbra, Espinho, Portugalia)
- warsztaty "Sztuka spotkania" prowadzone przez Janusza Byszewskiego z Laboratorium Edukacji Twórczej/ CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie, w ramach programu "Podlaski pomost kultury" w WOAK w Białymstoku
- uzyskanie dyplomu Studiów Podyplomowych przy Collegium Civitas realizowanych w partnerstwie z Instytutem Adama Mickiewicza z zakresu „Dyplomacja kulturalna i *creative diplomacy*”
- stypendium badawcze Roosevelt Study Center w Middelburgu
- stypendium Uniwersytetu w Edynburgu.

Nadal realizowane są projekty NCN i NPRH. W sprawozdawczym roku akademickim prowadzono jedenaście projektów (w tym jeden diamentowy grant doktoranta).

Warta odnotowania jest realizacja projektu międzynarodowego pt. *Fostering Competencies Development in Belarusian Higher Education (FOSTERC)*, w którym

Uniwersytet w Białymstoku pozostaje jednym z 15 partnerów, a kierownikiem merytorycznym zespołu projektowego UwB została dr hab. Małgorzata Dajnowicz, prof. UwB. Projekt dotyczy wdrożenia europejskich standardów kształcenia w sieci uczelni białoruskich, w tym przygotowania rekomendacji dla uniwersytetów Białorusi w zakresie standardów jakości i efektów kształcenia według modelu europejskiego. Projekt ten realizowany był także w roku akademickim 2016-2017

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

1. Stała troska o jakościowe dopasowanie kompetencji naukowych i dydaktycznych pracowników zaliczonych do minimum kadrowego do poszczególnych kierunków studiów.
2. Poszukiwanie nowych form podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w tym szczególnie staży zagranicznych powyżej 3 miesięcy.
3. Doskonalenie umiejętności w zakresie przygotowywania grantów (szkolenia).

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacja

Zwiększenie zakresu działań umożliwiających podniesienie kompetencji pracowników naukowo – dydaktycznych;

Realizacja

Wrzesień 2016 - udział WHS w przygotowywaniu wniosku aplikacyjnego do NCBiR o dofinansowanie działań umożliwiających podniesienie kompetencji pracowników naukowo – dydaktycznych.

2. OCENA PROCESU KSZTAŁCENIA

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Wyniki ankiet wypełnianych przez studentów drogą elektroniczną:

Uzyskano opinie od 55 osób, które prawidłowo wypełniły ankietę. Liczba ta obejmuje również słuchaczy studiów doktoranckich.

Pierwsze pytanie dotyczyło ogólnej oceny studiów na Wydziale Historyczno-Socjologicznym i stanowiło kafeterię sześciu bardziej szczegółowych twierdzeń, do których ankietowani odnosili się na pięciostopniowej skali (od *zdecydowanie tak* do *zdecydowanie nie*). Biorąc pod uwagę opinie wszystkich badanych osób, możemy stwierdzić, że ponad 65% z nich jest zadowolona z odbywanych studiów. Odpowiedzi negatywnych było łącznie około 14,5%, natomiast 20% ankietowanych udzieliło odpowiedzi neutralnej. Warto zwrócić uwagę, że w poprzednim roku odsetek odpowiedzi pozytywnych wynosił ponad 80%, a udział odpowiedzi negatywnych wynosił około 6%. Obserwujemy więc pewne pogorszenie opinii, jakkolwiek ze względu na ograniczenia próby i względnie niewielką liczbę ankietowanych porównania takie powinny być bardzo ostrożne. W przypadku kolejnego zagadnienia, tj. dostępności pomocy naukowych i sprzętu dydaktycznego, najwięcej było odpowiedzi „raczej pozytywnych” i „raczej negatywnych” (po 27,3%), na co mogło mieć wpływ szczególnie starzejące się wyposażenie pracowni komputerowej.

Studenci na ogół pozytywnie wypowiadali się na temat sposobu prowadzenia zajęć i stosowanych metod nauczania, jakkolwiek około 44% z nich wskazało na konieczność zmiany oferty przedmiotów dodatkowych. Badani studenci dość jednoznacznie wskazują na

potrzebę wprowadzania większej liczby przedmiotów o charakterze praktycznym, co znajduje odzwierciedlenie w nowych planach studiów, uruchamianych specjalnościach i modułach praktycznych w programach kształcenia. Warto zwrócić uwagę również na pewne tendencje w wybieranych przez studentów ścieżkach edukacyjnych. Z jednej strony postuluje się więcej zajęć praktycznych, z drugiej, gdy są już uruchamiane, nie zawsze cieszą się dużym zainteresowaniem. Takie sygnały motywują władze jednostek naukowych do modyfikacji programów w kierunku większego zainteresowania studentów. Z drugiej strony, mniejsza popularność pewnych specjalności czy modułów nie musi być pochodną ich nieprzydatności, ale skłonności niektórych studentów do wybierania łatwiejszej ścieżki zaliczenia zajęć. Co ciekawe, ponad 50% ankietowanych zadeklarowało chęć zwiększenia intensywności nauki na swoim kierunku studiów.

Tabela 1. Ogólna ocena kierunków studiów na Wydziale Historyczno-Socjologicznym UwB (w %)

	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
a) Czy biorąc pod uwagę wszystkie możliwe do pomyślenia aspekty procesu kształcenia, jesteś zadowolony(a) z odbywanych studiów?	18,2%	47,3%	20,0%	9,1%	5,5%
b) Czy uważasz, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	5,5%	27,3%	21,8%	27,3%	18,2%
c) Czy uważasz, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	10,9%	58,2%	18,2%	7,3%	5,5%
d) Czy uważasz, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów, wykładów monograficznych itp.) jest wystarczająca?	9,1%	29,1%	18,2%	27,3%	16,4%
e) Czy uważasz, że na Twoich studiach powinno być więcej zajęć praktycznych niż obecnie?	41,8%	25,5%	23,6%	5,5%	3,6%
f) Czy zależałoby Ci na tym, by intensywność nauki na Twoim kierunku była większa niż obecnie?	18,2%	36,4%	23,6%	18,2%	3,6%

W dalszej kolejności zapytano o ocenę poszczególnych elementów dydaktyki prowadzonej na wydziale. Analizie poddano dziewięć wymiarów, które oceniano w pięciostopniowej skali. Wyniki ilustruje tabela 2.

Tabela 2. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego według studentów studiów licencjackich i magisterskich (w %)

Jak ocenił(a)byś poszczególne elementy procesu dydaktycznego na Twoim kierunku?	bardzo dobrze	dobrze	przeciętnie	źle	bardzo źle	nie dotyczy
a) wykłady obowiązkowe	21,8%	52,7%	14,5%	7,3%	3,6%	0,0%
b) ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	23,6%	54,5%	12,7%	5,5%	1,8%	1,8%
c) seminaria i proseminaria	21,8%	20,0%	10,9%	1,8%	3,6%	41,8%
d) przedmioty fakultatywne	20,0%	23,6%	18,2%	3,6%	7,3%	27,3%
e) lektoraty	23,6%	23,6%	12,7%	3,6%	7,3%	29,1%
f) warsztaty i laboratoria	23,6%	30,9%	9,1%	1,8%	3,6%	30,9%
g) praktyki i zajęcia poza uczelnią	10,9%	12,7%	14,5%	0,0%	10,9%	50,9%
h) sensowność i przydatność prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania	10,9%	32,7%	36,4%	7,3%	7,3%	5,5%
i) indywidualne konsultacje	30,9%	38,2%	14,5%	1,8%	1,8%	12,7%

Analiza tabeli 2, zawierającej szczegółowe zestawienia, prowadzi do spostrzeżenia, że studenci poszczególne aspekty procesu nauczania oceniają zwykle dobrze. Najwięcej najwyższych ocen (30,9%) uzyskały konsultacje, co może wskazywać na wysoki ich poziom. Dostępność nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na dyżurach i ich życzliwy kontakt ze studentami są niezbędne w prawidłowym kształtowaniu procesu dydaktycznego, nie mniej ważne niż profesjonalizm na zajęciach. Wysokie oceny uzyskały też lektoraty i laboratoria oraz wykłady i ćwiczenia.

Wyraźnie słabiej oceniona została przydatność zadań do samodzielnego przygotowania. W tej kategorii było też względnie najwięcej ocen „przeciętnych” (ok. 36%). Gorzej też wypada ocena praktyk realizowanych poza uczelnią, co może być konsekwencją braku szerokiej oferty praktyk realizowanych przez Wydział (np. terenowy obóz badawczy).

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

1. Stała troska o przekazywanie studentom praktycznych umiejętności i wskazywanie możliwości zastosowania zdobytej wiedzy w praktyce.
2. Nieustanny nacisk na rozwój kompetencji językowych studentów nie tylko poprzez przedmioty prowadzone stricte w języku obcym, ale również poprzez motywowanie pracowników do wprowadzania do swoich zajęć terminologii i literatury obcojęzycznej.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Rekomendacja

Poszerzanie oferty przedmiotów realizowanych w języku obcym, które byłyby skierowane nie tylko do studentów przyjeżdżających w ramach wymiany międzynarodowej:

Realizacja

Oferta przedmiotów w języku obcym została rozszerzona w planach studiów od roku akademickiego 2017/2018. Na każdym kierunku studiów na Wydziale Historyczno-Socjologicznym jest przedmiot umożliwiający rozwijanie umiejętności językowych, w zakresie języków obcych. Dodatkowo, na Wydział zapraszani są goście, którzy prowadzą wykłady m.in. w języku angielskim.

2. Rekomendacja

Zwiększenie liczby przedmiotów z uwzględnieniem treści o charakterze praktycznym:

Realizacja

Od roku akademickiego 2017/2018 wprowadzono zmiany w planach studiów polegające na zwiększeniu liczby zajęć warsztatowych i laboratoryjnych. Ponadto, wybrane zajęcia na Wydziale Historyczno-Socjologicznym prowadzone są przez praktyków.

3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Analiza protokołów hospitacji zajęć

W roku akademickim 2016/17 przeprowadzono hospitacje zajęć u 19 pracowników, w tym u 10 pracowników w IHiNP oraz u 9 pracowników w ISiK. Osobami hospitującymi byli kierownicy katedr i zakładów.

Sporządzono protokoły pohospitacyjne. Zajęcia realizowane w różnych obszarach, oceniano zwykle wyróżniająco (bardzo wysoko) lub pozytywnie (wysoko). Na 19 sporządzonych protokołów, w 6 (4 - IHiNP oraz 2 - ISiK) nie zawarto żadnych zaleceń pohospitacyjnych. W 4 protokołach, w zaleceniach, wyrażono nadzieję na dalsze utrzymanie tak dobrego poziomu merytorycznego i dydaktycznego hospitowanych zajęć. Wskazywano między innymi, iż hospitowany to „utalentowany nauczyciel akademicki i pedagog”, to „obiecujący naukowiec”, to nauczyciel cechujący się „wyjątkowymi umiejętnościami pedagogicznymi”. W 1 protokole pojawiła się uwaga odnosząca do organizacji dydaktyki – postulowano utrzymanie niedużych liczebnie grup dydaktycznych. W 7 protokołach, w zaleceniach, wskazano na konkretne elementy procesu dydaktycznego, wymagające zamiany bądź udoskonalenia. Wskazywano między innymi na potrzebę większej aktywizacji studentów, na konieczność prowadzenia z nimi dialogu. Podkreślano, że „warto w większym stopniu objaśniać fakty z rzeczywistości poprzez odwoływanie się do teorii”.

Analiza wyników ankietowania dotyczących oceny jakości zajęć dydaktycznych

Jednym z działań prowadzonych w ramach wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia jest monitorowanie opinii studentów w zakresie różnych aspektów związanych ze studiowaniem na Uniwersytecie w Białymstoku i na Wydziale Historyczno-Socjologicznym. Standardowym narzędziem pozwalającym ewaluować jakość kształcenia jest ankieta, którą studenci wypełniają po zakończeniu cyklu dydaktycznego za pośrednictwem systemu USOS. W roku akademickim 2016/2017 w semestrze zimowym wśród studentów i doktorantów wypełnionych zostało 1638 kwestionariuszy ankiet przez 267 badanych (co stanowi 25,6% uprawnionych oraz 6,5% ankiet), a w semestrze letnim 1295

ankiet przez 212 badanych (co stanowi 20,4% uprawnionych oraz 5,1% ankiet). Ponadto, w semestrze zimowym pojawiło się 171 komentarzy, a w letnim 163. Rozbieżność frekwencji liczonej według studentów i liczby ankiet wynika z faktu, że ankietowani oceniali zwykle tylko część przedmiotów, które realizowali w danym roku akademickim. Wysoka liczba komentarzy świadczy jednak o tym, że studenci dość chętnie dzielili się swoimi opiniami.

Ocenię podlegało dwanaście wymiarów związanych z prowadzonymi zajęciami. Dziewięć z nich oceniano na skali 1 – 5, z kolei poziom wymagań badany był na skali trzypunktowej, a w przypadku pytania o liczbę zajęć opuszczonych przez prowadzącego studenci mieli do wyboru dwie możliwości odpowiedzi. Ostatni wymiar dotyczył liczby opuszczonych i nieodrobionych zajęć, w którym najwyższa wartość (3) oznaczała liczbę niedorobionych zajęć przekraczającą dwa.

Tabela 3 przedstawia zbiorczą ocenę nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na Wydziale Historyczno-Socjologicznym z podziałem na semestr zimowy i letni oraz z wyszczególnieniem pracowników Wydziału Historyczno-Socjologicznego oraz prowadzących na Wydziale zajęcia pracowników innych jednostek.

Tabela 3. Zbiorcza ocena nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na Wydziale Historyczno-Socjologicznym dokonana według 9 wymiarów (wg skali od 1 do 5 oraz od 1 do 3).

	skala 1-5									skala 1-3
	Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomyślność metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań (1 - oznacza niskie, 2 - oznacza średnie, 3 - oznacza wysokie)
Semestr zimowy										
pracownicy WHS	4,74	4,69	4,49	4,28	4,59	4,70	4,63	4,55	4,35	2,50
pracownicy innych jednostek	4,70	4,69	4,41	4,25	4,66	4,69	4,66	4,67	4,20	2,22
Semestr letni										
pracownicy WHS	4,78	4,75	4,52	4,35	4,65	4,77	4,65	4,62	4,47	2,57
pracownicy innych jednostek	4,66	4,69	4,38	4,21	4,60	4,68	4,54	4,57	4,30	2,41

Z analizy opinii studentów wynika, że zajęcia na Wydziale Historyczno-Socjologicznym prowadzone są w większości prawidłowo, ponieważ łącznie nauczyciele akademicy uzyskali noty powyżej 4,0 w skali 1-5. Ponadto, w większości analizowanych

wymiarów pracownicy Wydziału Historyczno-Socjologicznego byli oceniani nieco lepiej niż pracownicy innych jednostek UwB, co stanowi powrót do trendów z lat wcześniejszych.

Komentarze i uwagi były w większości pozytywne. Przykładowo, „Zajęcia wartościowe, bardzo przydatne metodologicznie i pomocne w poszerzaniu wiedzy”, „Doskonałe wykłady, ciekawe, poparte wiedzą zarówno teoretyczną jak i praktyczną”; „Zajęcia bardzo inspirujące, prowadzący niezwykle przyjaźni studentom”; „Bardzo interesujące zajęcia. Życzliwy prowadzący i przyjazna atmosfera”, „Jestem bardzo zadowolona z tych zajęć. Pani doktor tłumaczy wszystko łatwymi do zrozumienia przykładami, więc dużo wynosi się z samych zajęć. Materiał był ciekawy, a na zajęcia chodziło się z przyjemnością”, „Pełna dostępność na dyżurach, odpisuje szybko na maile, sprawiedliwa ocena”.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

1. Doskonalenie procesu oceniania pracowników naukowo – dydaktycznych poprzez skonkretyzowanie w uwagach wnoszonych przez osobę hospitującą zajęcia zaleceń wobec prowadzonych zajęć i osoby hospitowanej;
2. Potrzeba doskonalenia umiejętności prowadzenia w trakcie zajęć dialogu ze studentami traktowanego najogólniej jako rozmowa partnerska prowadzona z pełnym respektem względem wiedzy, poglądów i opinii studentów.
3. Wzmacnianie mechanizmów premiujących najlepiej ocenianych dydaktyków w danym roku akademickim
4. Przeprowadzanie rozmów dyscyplinujących z pracownikami słabo ocenionymi przez studentów, wobec których uwagi krytyczne powtarzają się w wielu ankietach, pozostają zbieżne (o podobnej treści krytycznej) z uwagami z ubiegłego roku akademickiego;
5. Potrzeba silniejszego wsparcia merytorycznego i organizacyjnego ze strony jednostek prowadzących dydaktykę w zakresie ewaluacji jakości kształcenia (zwiększenie frekwencji podczas wypełniania ankiet), jak również podjęcie wysiłków na rzecz zwiększenia znaczenia ewaluacji jakości kształcenia w świadomości studentów (działania komunikacyjne).

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Rekomendacja

Doskonalenie procesu oceniania pracowników naukowo – dydaktycznych poprzez skonkretyzowanie w uwagach wnoszonych przez osobę hospitującą zajęcia zaleceń wobec prowadzonych zajęć i osoby hospitowanej:

Realizacja

Na kierunku Filozofia i etyka hospitacje zajęć połączone są z rozmową z osobą hospitowaną.

2. Rekomendacja

Koordinacja harmonogramu urlopów wypoczynkowych w kierunku umożliwiającym dostępność kadry naukowo – dydaktycznej w sesji podstawowej i poprawkowej:

Realizacja

Na kolegium dziekańskim przekazano do Instytutów i Katedr informacje o braku możliwości udzielania urlopów wypoczynkowych w terminach uniemożliwiających wyznaczenie konsultacji w trakcie sesji podstawowej i poprawkowej.

3. Rekomendacja

Przeprowadzanie rozmów dyscyplinujących z pracownikami słabo ocenionymi przez studentów, wobec których uwagi krytyczne powtarzają się w wielu ankietach, pozostają zbieżne (o podobnej treści krytycznej) z uwagami z ubiegłego roku akademickiego

Realizacja

Rozmowy takie były przeprowadzone w: Instytucie Socjologii i Kognitywistyki, Katedrze Filozofii i Etyki.

4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I ORGANIZACJI STUDIÓW

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Ocena zasobów bibliotecznych

Uniwersytet w Białymstoku posiada nowoczesną i dobrze wyposażoną Bibliotekę Uniwersytecką im. Jerzego Giedroycia. Dodatkowo pracownicy i studenci wydziału Historyczno-Socjologicznego mają możliwość korzystania z biblioteki wydziałowej. W Białymstoku istnieje dodatkowo kilka innych bibliotek zawierających zbiory, które można wykorzystać podczas studiów lub w pracy naukowej. Poniższa tabela przedstawia częstotliwość korzystania z zasobów bibliotecznych zadeklarowaną przez studentów wydziału.

Tabela 4. Częstotliwość korzystania z bibliotek w deklaracjach studentów studiów licencjackich, magisterskich i doktoranckich (w %)

Częstotliwość korzystania z biblioteki	Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	Biblioteka Wydziału Historyczno-Socjologicznego UwB	Inna biblioteka
Przynajmniej kilka razy w tygodniu	3,9%	25,5%	9,8%
Kilka razy w miesiącu	21,6%	39,2%	31,4%
Kilka razy w roku	23,5%	15,7%	27,5%
Rzadziej	51,0%	19,6%	31,4%

Studenci korzystają z bibliotek nieregularnie. Większość studentów wskazała, że korzysta z Biblioteki Uniwersyteckiej co najwyżej kilka razy w roku. Wyraźnie częściej wykorzystywane są zasoby Biblioteki Wydziału i tutaj najczęściej wybieraną odpowiedzią było „kilka razy w miesiącu” (39,2%). Niemniej jednak, wiele wskazań (25,5%) miało odpowiedź „kilka razy w tygodniu”.

Poniższa tabela przedstawia ocenę wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Historyczno-Socjologicznego.

Tabela 5. Ocena bibliotek w deklaracjach studentów studiów licencjackich, magisterskich i doktoranckich (wg skali od 1-ocena najniższa, do 5 – ocena najwyższa)

Ocena wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej Wydziału Socjologicznego oraz Biblioteki Historyczno-Socjologicznego	Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia			Biblioteka Wydziału Historyczno-Socjologicznego UwB		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Dostępność lektur obowiązkowych	4,21	3,15	3,63	3,84	3,38	3,56
Bogactwo księgozbioru	3,97	3,46	3,71	3,68	3,62	3,42
Aktualność księgozbioru	4,00	3,15	3,65	3,69	3,31	3,38
Sprawność obsługi	4,19	3,92	3,90	4,06	4,23	3,76
Przyjazność obsługi	4,19	3,92	3,84	3,97	4,08	3,72
Godziny otwarcia	4,18	3,69	3,86	3,94	3,85	3,78
Warunki do pracy	4,41	3,77	3,96	4,11	3,58	3,74
Możliwość kopiowania tekstów	4,06	2,54	3,35	3,44	2,15	3,28
Możliwość korzystania z Internetu i tekstów elektronicznych	4,12	3,62	3,61	3,84	3,77	3,54
Średnia ocena	4,15	3,47	3,72	3,84	3,55	3,58

Pomimo ogólnie spadających ocen studenci docenili przede wszystkim sprawność organizacyjną i przyjazną obsługę w bibliotekach, w dalszej kolejności wskazując na bogactwo księgozbioru, dogodne godziny otwarcia i warunki do pracy, w tym możliwości korzystania z Internetu. Należy zauważyć, że w świetle tej ankiety obie biblioteki dotychczas pogarszały swoje oceny w stosunku do lat poprzednich. Natomiast w badaniach bieżących widać stopniowe odwrócenie się trendu w niektórych obszarach, co przekłada się też na wyższe uśrednione oceny. Z powodu niewielkiej liczebności próby i braków odpowiedzi na niektóre pytania (w tym oceny biblioteki) trudno mówić o trwałości zaobserwowanych tendencji.

Ocena infrastruktury dydaktycznej

Nieodłącznym elementem wpływającym na jakość kształcenia jest infrastruktura dydaktyczna (Tabele 6-9).

Tabela 6. Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej według studentów (w %)

Jak ocenił(a)byś jakość infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania?	bardzo dobrze	dobrze	przeciętnie	źle	bardzo źle	nie dotyczy
a) sale wykładowe	14,5%	18,2%	41,8%	14,5%	9,1%	1,8%
b) sale ćwiczeniowe	14,5%	12,7%	43,6%	20,0%	9,1%	0,0%
c) środki audiowizualne i multimedialne	12,7%	23,6%	36,4%	14,5%	10,9%	1,8%
d) wyposażenie laboratorium	7,3%	10,9%	16,4%	7,3%	9,1%	49,1%
e) dostęp do Internetu	21,8%	29,1%	25,5%	9,1%	9,1%	5,5%

We wszystkich aspektach dominują oceny co najmniej przeciętne. W poprzednich latach częściej jednak wybierano wskazania pozytywne. Dostęp do Internetu oceniany był na ogół dobrze. Jest on zapewniany w Bibliotece Wydziału, w pracowni komputerowej oraz przez sieć bezprzewodową WiFi za pośrednictwem systemu EDUROAM.

Jednym z elementów infrastruktury dydaktycznej są pracownie komputerowe dostępne na wydziale. Poniższa tabela 7 prezentuje częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej zadeklarowaną przez studentów wydziału.

Tabela 7. Deklaracje częstotliwości korzystania z pracowni komputerowej według studentów (w %)

Jak często korzystasz z pracowni komputerowej?	Procent	Procent skumulowany
Kilka razy w miesiącu	27,3	27,3
Kilka razy w semestrze	21,8	49,1
Rzadziej	16,4	65,5
W ogóle nie korzystam	34,5	100,0
Ogółem	100,0	

Ponad 34% studentów zadeklarowało że nie korzysta w ogóle z pracowni komputerowej, kolejne 16,4% czyni to rzadziej, niż kilka razy w semestrze. Najpewniej jest to spowodowane istnieniem w budynku wydziału sieci bezprzewodowej, dzięki której z Internetem można się połączyć z niemal każdego pomieszczenia. Ogólna ocena pracowni komputerowej jest raczej przeciętna i pogorszyła się w stosunku do lat poprzednich. W chwili obecnej potrzebna jest bardzo pilna modernizacja pracowni, zarówno sprzętowa, jak i programowa. Większość komputerów pracuje pod kontrolą systemu Windows XP, który przestał być wspierany już od roku 2014, a ich konfiguracja sprzętowa nie pozwala na uruchomienie nowszych systemów. Co więcej, niektóre stosowane w dydaktyce programy (np. SPSS) wkrótce przestaną pracować na obecnie zainstalowanej wersji systemu. W 2017 najprawdopodobniej po raz ostatni udało się uzyskać licencję na program SPSS na te komputery. W chwili obecnej praca na tym sprzęcie nie jest ani komfortowa, ani bezpieczna. Oznacza to, że bez pilnej modernizacji sprzętowo-programowej zagrożony jest proces dydaktyczny w zakresie podstawowych pakietów statystycznych. Doraźnym rozwiązaniem byłoby przeniesienie wszystkich zajęć z pracowni do kampusu.

Tabela 8. Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej według studentów (w %)

Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	2016	2017
bardzo dobra	9,3	9,1
dobra	34,9	20,0
przeciętna	16,3	38,2
zła	16,3	10,9
bardzo zła	0	5,5
nie mam zdania	23,3	16,4
ogółem	100,0	100,0

Tabela 9. Szczegółowa ocena funkcjonowania pracowni komputerowej według studentów (w %)

Szczegółowa ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
Czy godziny otwarcia umożliwiają efektywne korzystanie z pracowni?	18,2%	40,0%	34,5%	1,8%	5,5%
Czy ilość stanowisk komputerowych jest wystarczająca?	10,9%	23,6%	30,9%	23,6%	10,9%
Czy stanowisko komputerowe spełnia twoje oczekiwania efektywnego korzystania z pracowni?	5,5%	25,5%	30,9%	20,0%	18,2%
Czy w razie potrzeby pracownicy pracowni udzielają fachowej pomocy?	25,5%	34,5%	36,4%	0,0%	3,6%

Poszczególne wymiary funkcjonowania pracowni komputerowej zostały ocenione raczej pozytywnie lub przeciętnie, jednakże stosunkowo duża liczba respondentów wskazuje na fakt, że w pracowni jest niewystarczająca liczba stanowisk do pracy oraz że ich jakość nie jest najlepsza. W pytaniu otwartym zwracano uwagę przede wszystkim na konieczność modernizacji technicznej pracowni – wymiany sprzętu na nowocześniejszy i szybszy. Oprócz „subiektywnych” odczuć użytkowników pracowni należy wziąć pod uwagę „obiektywne” czynniki związane z zainstalowanym na komputerach oprogramowaniem – na używanym obecnie systemie operacyjnym wkrótce nie będzie można instalować nowszych wersji programu SPSS, a konfiguracja sprzętowa nie pozwala na używanie nowszych wersji systemu Windows. W tej sytuacji pożądana jest całkowita wymiana sprzętu komputerowego. W opinii zespołu nie należy z tym zwlekać, ponieważ zagraża to prawidłowości procesu dydaktycznego.

Ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia

Aktualnie podstawowym źródłem informacji i repozytorium zasobów (plany studiów, rozkłady zajęć, programy kształcenia, informacje o praktykach i inne) są strony internetowe. Poniższe tabele odnoszą się do stron wydziału (strona wydziału oraz strony poszczególnych instytutów). Pierwsza z nich (tabela 10) obrazuje częstotliwość korzystania ze stron internetowych przez studentów.

Tabela 10. Częstotliwość odwiedzin stron internetowych wydziału w deklaracjach studentów (w %)

Jak często odwiedzasz stronę internetową wydziału/institutu?	Procent	Procent skumulowany
kilka razy w tygodniu	27,3	27,3
kilka razy w miesiącu	38,2	65,5
kilka razy w semestrze	23,6	89,1
rzadziej	10,9	100,0
ogółem	100,0	

Zdecydowana większość badanych odwiedza strony wydziałowe przynajmniej kilka razy w miesiącu (około 65%), a ponad 27% - kilka razy w tygodniu. Warto zwrócić uwagę, że zarówno Wydział jak i instytuty prowadzą na Facebooku swoje fanpage, na których również zamieszczają ważne informacje związane z dydaktyką, co rozszerza grono odbiorców i być może zmniejsza częstotliwość korzystania z „tradycyjnej” strony internetowej jednostek Wydziału. Analiza zgromadzonych drogą elektroniczną ankiet wykazała, że coraz większa liczba studentów wypełnia kwestionariusz, klikając w link znajdujący się na portalu społecznościowym. Coraz mniejszy jest udział wejść na stronę ankiety ze stron instytutów lub wydziału, jak również poczty elektronicznej (informacja o badaniu jest wysyłana również pocztą e-mail).

Tabela 11. Ocena zawartości stron internetowych wydziału według studentów (w %)

Czy zawarte na stronie internetowej Twojego wydziału/institutu informacje zapewniają uzyskanie wiedzy dotyczącej:	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
a) oferowanych poziomów i form kształcenia?	23,6%	60,0%	10,9%	3,6%	1,8%
b) kwalifikacji zawodowych absolwentów?	14,5%	40,0%	27,3%	14,5%	3,6%
c) jakości kształcenia potwierdzonej przyznanymi jednostce certyfikatami?	18,2%	43,6%	25,5%	7,3%	5,5%
d) możliwości wyjazdu na inne uczelnie?	25,5%	45,5%	10,9%	14,5%	3,6%
e) programu i planu studiów?	49,1%	36,4%	5,5%	7,3%	1,8%
f) harmonogramu zajęć dydaktycznych?	40,0%	41,8%	7,3%	7,3%	3,6%
g) treści programowych przedmiotów?	25,5%	43,6%	12,7%	12,7%	5,5%
h) kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów?	23,6%	34,5%	14,5%	16,4%	10,9%

Ocena zawartości stron internetowych na wydziale wypada ogólnie pozytywnie. Przede wszystkim wysoko ocenia się dostępność informacji dotyczących programów studiów oraz harmonogramów zajęć. Z kolei stosunkowo najwięcej zastrzeżeń budzą kryteria zaliczenia i treści programowe przedmiotów. Tendencja ta nie zmieniła się w stosunku do lat poprzednich.

Ocena organizacji zajęć

Kolejny blok pytań odnosił się do oceny pracy dziekanatu. Dotyczyły one częstotliwości odwiedzin, godzin otwarcia, jak również informacji przekazywanych przez pracowników. Ponadto, była możliwość wyrażenia własnej opinii w postaci odpowiedzi na pytanie otwarte.

Tabela 12. Częstotliwość odwiedzin dziekanatu celem załatwiania spraw według studentów (w %)

Jak często odwiedzasz dziekanat w celu załatwienia jakiejś sprawy?	Procent	Procent skumulowany
przynajmniej kilka razy w tygodniu	1,8	1,8
kilka razy w miesiącu	9,1	10,9
kilka razy w semestrze	67,3	78,2
rzadziej	21,8	100,0
ogółem	100,0	

Na ogół studenci „odwiedzają” dziekanat kilka razy w semestrze lub nawet rzadziej. Świadczy to o tym, że poprawnie działa wydziałowy system normatywny, który jest na ogół tak przyswojony przez studentów, że nie wymaga dodatkowego kontaktu z dziekanatem poza faktycznymi potrzebami wynikającymi z regulaminu studiów.

Tabela 13. Opinie na temat godzin otwarcia dziekanatu według studentów (w %)

Czy godziny otwarcia dziekanatu umożliwiają sprawne załatwienie spraw?	Procent	Procent skumulowany
zdecydowanie tak	1,8	1,8
raczej tak	38,2	40,0
ani tak, ani nie	18,2	58,2
raczej nie	20,0	78,2
zdecydowanie nie	21,8	100,0
Ogółem	100,0	

W przypadku godzin otwarcia dla studentów około 40% badanych stwierdziło, że obecne godziny otwarcia umożliwiają załatwienie wszystkich spraw, co jest wynikiem słabszym, niż w roku poprzednim (45%). Być może zatem warto rozważyć prowadzenie regularnych konsultacji z organizacjami studenckimi w celu ewentualnej zmiany godzin otwarcia dziekanatu.

Tabela 14. Opinie na temat informacji przekazywanych przez pracowników dziekanatu według studentów (w %)

Czy niżej wymienione informacje przekazywane są przez pracowników dziekanatu w sposób wyczerpujący?	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
informacje dotyczące toku studiów	32,7%	40,0%	16,4%	3,6%	7,3%
informacje dotyczące spraw stypendialnych	41,8%	41,8%	3,6%	5,5%	7,3%
informacje dotyczące opłat za studia	41,8%	38,2%	10,9%	3,6%	5,5%

Nie było większych zastrzeżeń co do merytorycznego poziomu pracy dziekanatu rozumianego jako zakres informacji przekazywanych studentom. Większość osób, która wzięła udział w badaniu stwierdziła, że we wszystkich analizowanych aspektach informacje były przekazywane w sposób wyczerpujący, a oceny wypadły nieco lepiej niż w roku poprzednim. Ostatnie pytanie dotyczyło ogólnej oceny pracy dziekanatu.

Tabela 15. Ogólna ocena pracy dziekanatu według studentów (w %)

Ogólna ocena pracy dziekanatu	Procent
bardzo dobra	27,3
dobra	36,4
przeciętna	25,5
zła	7,3
bardzo zła	3,6
nie mam zdania	0
ogółem	100,0

Z tabeli 15 wynika, że ponad 60% ankietowanych studentów wystawiło pracy Dziekanatu ocenę przynajmniej dobrą. Odsetek ocen negatywnych wyniósł razem około 10%. Wyniki te korespondują z badaniami ubiegłorocznymi. Wśród komentarzy pojawiały się głównie postulaty wydłużenia godzin pracy dziekanatu, zwłaszcza dla studentów z grupy 40+. Pewną nowością, która pojawiła się w komentarzach, jest propozycja, by w okresie zwiększonego obciążenia pracą dziekanatu, tj. na początku nowego semestru, wydłużać godziny jego otwarcia, jak również tymczasowo zwiększać obsadę pracowników. Warto przeanalizować taki postulat i rozważyć np. przyjmowanie osób odbywających praktykę i powierzać im część obowiązków pojawiających się w szczytowym okresie obciążenia dziekanatu.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

1. Pilna modernizacja sprzętowo-programowa pracowni komputerowej.
2. Pozyskanie zewnętrznych środków na realizację w/w celu.
3. Poprawa wyposażenia multimedialnego w salach dydaktycznych. Konieczna jest wymiana wyeksploatowanych projektorów w kilku salach dydaktycznych (np. sala 36, 38), jak również ich instalacja w salach, które wcześniej nie były w nie wyposażone (np. sala 128C, pracownie komputerowe).

4. Regularne konsultowanie godzin pracy dziekanatu ze studentami, jak również rozważenie możliwości zwiększania obsady dziekanatu w okresie wzmożonego obciążenia pracą administracyjną, tj. na początku nowego semestru.
5. Zwiększenie stopnia wykorzystania systemu USOS w celu usprawnienia komunikacji ze studentami.
6. Zmiana roli opiekuna praktyki na rzecz większego zaangażowania Wydziału i Instytutów w przygotowanie zorganizowanych praktyk studenckich poprzez podjęcie współpracy z większą liczbą instytucji i skonkretyzowanie programu praktyk we współpracy z tymi podmiotami.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. **Rekomendacja:**

Pilna modernizacja sprzętowo-programowa pracowni komputerowej.

Realizacja:

Brak modernizacji – jest w planach w najbliższym czasie.

2. **Rekomendacja:**

Pozyskanie zewnętrznych środków na realizację w/w celu.

Realizacja:

Brak wystarczającej aktywności i skuteczności w tym zakresie.

3. **Rekomendacja:**

Regularne konsultowanie godzin pracy dziekanatu ze studentami.

Realizacja: Konsultacje Prodziekana ds. dydaktyki z przedstawicielem Samorządu Studenckiego oraz dostosowywanie prac dziekanatu do uwag zgłaszanych przez Instytuty.

4. **Rekomendacja:**

Zwiększenie stopnia wykorzystania systemu USOS w celu usprawnienia komunikacji ze studentami.

Realizacja:

Stopień wykorzystywania przez pracowników systemu USOS do komunikacji ze studentami systematycznie wzrasta, np. umieszczanie sylabusów, informacji o terminach dyżurów, przesyłanie pocztą elektroniczną materiałów dydaktycznych. Planowane jest umieszczanie rozkładów zajęć.

5. **Rekomendacja:**

Podjęcie starań o zorganizowanie (pomoc formalną) odbywanych przez studentów praktyk zawodowych.

Realizacja:

Praktyki na poszczególnych kierunkach koordynowane są przez Opiekunów praktyk.

5. OCENA MOBILNOŚCI STUDENTÓW

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Na Wydziale Historyczno-Socjologicznym w roku akademickim 2016/2017 studiowało łącznie 9 studentów z zagranicy. Ponadto, troje studentów odbywało praktyki na uczelni zagranicznej, a dwóch pracowników z zagranicy prowadziło zajęcia na naszym Wydziale. Program MOST nie był uruchomiony z powodu braku zainteresowania ze strony studentów. Studenci przyjezdni po zakończeniu kształcenia na naszym Wydziale proszeni są o wypełnienie standardowej ankiety ewaluacyjnej, w której odnoszą się do podstawowych aspektów studiowania, jak również mogą podzielić się swoimi spostrzeżeniami.

Jak wynika z poniższej tabeli studenci pozytywnie ocenili organizację studiów na Wydziale Historyczno-Socjologicznym w ramach Programu LLP Erasmus. Najwyżej ocenili komunikację z koordynatorem oraz organizację przyjazdu (100% satysfakcji). Nieco słabiej oceniono kontakt z niektórymi prowadzącymi, jak również funkcjonowanie pracowni komputerowej.

Tabela 16. Ocena organizacji studiów w ramach Programu LLP Erasmus w opinii jego studentów (liczebności)

Kategoria	Satysfakcjonująca	Niesatysfakcjonująca
Komunikacja z koordynatorem programu	7	0
Organizacja przyjazdu	6	1
Wybór przedmiotów	7	0
Warunki w akademiku	7	0

Tabela 17. Ocena pracy kadry Wydziału Historyczno-Socjologicznego UwB w opinii studentów Erasmusa (liczebności)

Kategoria	Satysfakcjonująca	Niesatysfakcjonująca
Aktywizacja studentów podczas zajęć przez wykładowców	7	0
Kontakt wykładowców ze studentami	5	2
Poziom wymagań wykładowców przez studentów	7	0
Poziom (jakość) prowadzonych zajęć przez wykładowców	6	1
Zróżnicowanie metod/materiałów i pomocy dydaktycznych wykorzystywanych podczas zajęć	5	2

Z tabeli 17 wynika, że prawie wszystkie aspekty pracy kadry naukowej zostały ocenione jako satysfakcjonujące. Zastrzeżenia mógł budzić kontakt niektórych pracowników ze studentami, jak również poziom zróżnicowania metod dydaktycznych

Funkcjonowanie dziekanatu i biblioteki studenci ocenili pozytywnie (tabela 18). W przypadku pracowni komputerowej, część badanych nie dokonała oceny, ponieważ nie korzystała z pracowni.

Tabela 18. Ocena organizacji procesu kształcenia (liczebności)

Kategoria	Satysfakcjonująca	Niesatysfakcjonująca
Funkcjonowanie dziekanatu	6	1
Funkcjonowanie biblioteki	6	1
Funkcjonowanie pracowni komputerowej	5	0 (+ 2 braki danych)

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Wykonanie rekomendacji przekazanych w roku poprzednim

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacja:

Podjęcie starań o zorganizowanie współpracy zagranicznej (poprzez finansowanie zewnętrzne - granty) odzwierciedlonej w realizacji projektów o charakterze edukacyjnym, upowszechniających ofertę edukacyjną Wydziału za granicą, zwłaszcza w krajach za wschodnią granicą Polski.

Realizacja:

Nie udało się zrealizować rekomendacji. Promocja Wydziału za granicą w dalszym ciągu ogranicza się do indywidualnych starań poszczególnych pracowników, zachęcanych do promowania Wydziału podczas kwerend, wyjazdów w ramach programu ERASMUS, stypendiów i innych wyjazdów naukowych za granicę.

6. UZYSKIWANIE OPINII ABSOLWENTÓW UCZELNI O PRZEBIEGU ODBYTYCH STUDIÓW

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Na Wydziale Historyczno – Socjologicznym, w ramach ewaluacji procesu nauczania przeprowadzono w okresie czerwiec - wrzesień 2017 roku badania ankietowe na próbie absolwentów Wydziału Historyczno – Socjologicznego. Celem badań było zebranie opinii absolwentów na temat przydatności na rynku pracy danego kierunku studiów, procesu dydaktycznego i kompetencji nauczycieli akademickich i innych pracowników UwB.

W badaniu wzięło udział 16 absolwentów, w tym 2 absolwentów kierunku Historia, 10 absolwentów kierunku Socjologia, 1 absolwent kierunku Filozofia i 3 absolwentów, którzy nie podali nazwy ukończonego kierunku. Ze względu na bardzo małą liczebność zrealizowanej próby wszystkie tabele będą zawierały jedynie liczbę poszczególnych odpowiedzi, ponieważ w takiej sytuacji procentowanie nie jest dopuszczalne. Utrudni to możliwości porównywania wyników z latami poprzednimi, jednakowoż nawet w takiej sytuacji da się obserwować koncentrację pewnych odpowiedzi.

Tabela 19. Ocena przydatności studiów na Wydziale Historyczno-Socjologicznym w opinii absolwentów (liczebności)

Jak sądzisz, w jakim stopniu odbyte przez Ciebie studia pozwoliły na rozwinięcie:	Bardzo dużym	Dużym	Średnim	Małym	Bardzo małym
	[liczba badanych]				
Znajomości zagadnień teoretycznych	4	6	4	1	1
Umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów	3	7	3	1	2
Zdolności do wykonywania konkretnych zawodów	0	3	8	3	2
Umiejętności pracy zespołowej	4	9	2	0	1
Umiejętności komunikacyjnych z innymi ludźmi	3	10	2	0	1
Umiejętności samodzielnego kształcenia się	2	7	5	1	1
Orientacji i wiedzy o świecie	3	7	5	0	1
Możliwości realizacji własnych zainteresowań	2	10	2	1	1

Zdecydowana większość ankietowanych absolwentów zadeklarowała opanowanie w stopniu bardzo dużym lub dużym aż siedmiu z ośmiu umiejętności. Mocną stroną badanych absolwentów Wydziału Historyczno-Socjologicznego są przede wszystkim: umiejętności pracy zespołowej, umiejętności komunikacyjne z innymi ludźmi, a ponadto znajomość zagadnień teoretycznych, umiejętności samodzielnego kształcenia się, poziom orientacji i wiedzy o świecie oraz poziom realizacji własnych zainteresowań.

Relatywnie w najmniejszym stopniu absolwenci rozwinięli umiejętności zdolności do wykonywania konkretnych zawodów. Z rozkładu odpowiedzi wynika, że system kształcenia oferowany przez Wydział odpowiada profilowi ogólnoakademickiemu, a tym samym oparty jest w znacznym stopniu na teorii, przygotowując jednocześnie do dalszego kształcenia lub wykonywania pracy wymagającej wysokich umiejętności.

Tabela 20. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w opinii absolwentów Wydziału Historyczno-Socjologicznego (liczebności)

Jak ocenił(a)byś poszczególne elementy procesu dydaktycznego na Twoim kierunku:	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy
	[liczba badanych]					
Wykłady obowiązkowe	2	5	6	1	2	0
Ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	3	9	1	0	3	0
Seminaria i proseminaria	2	6	6	0	1	1
Przedmioty fakultatywne	2	9	2	1	2	0
Lektoraty	3	7	2	0	1	3
Warsztaty i laboratoria	1	8	2	0	1	4
Praktyki i zajęcia poza uczelnią	1	3	5	1	2	4
Indywidualne konsultacje	3	10	1	0	1	1
Organizacja studiów (rozkład zajęć, itp.)	3	4	4	2	3	0

W grupie poszczególnych elementów procesu dydaktycznego najwyższe oceny przydatności otrzymały indywidualne konsultacje, ćwiczenia i konwersatoria, przedmioty fakultatywne i lektoraty. Natomiast najmniej pozytywnych wskazań miały wykłady, a także ogólna organizacja studiów, czy praktyki poza uczelnią

Tabela 21. Ocena kompetencji nauczycieli akademickich i innych pracowników UwB (liczebności)

Jak oceniasz kompetencje nauczycieli akademickich i innych pracowników UwB na Twoim kierunku:	Wysoki poziom profesjonalizmu	Raczej wysoki poziom profesjonalizmu	Zróżnicowany poziom profesjonalizmu	Raczej niski poziom profesjonalizmu	Niski poziom profesjonalizmu
Wśród samodzielnych pracowników naukowo – dydaktycznych (doktor habilitowany i profesor)	9	3	2	0	2
Wśród adiunktów i wykładowców (doktorów)	6	4	4	1	1
Wśród asystentów	4	8	3	0	1
Wśród pracowników administracji (dziekanat, sekretariat, itp.)	5	8	1	1	1

Absolwenci Wydziału Historyczno-Socjologicznego wskazują na wysoki i raczej wysoki poziom profesjonalizmu nauczycieli akademickich i innych pracowników UwB. Jest on najlepiej oceniany wśród samodzielnych pracowników naukowych, którzy wyraźnie odstają od pracowników niesamodzielnych (doktorów i magistrów).

Większość respondentów zadeklarowało, że gdyby jeszcze raz zdawali na studia, wybraliby ponownie studiowany kierunek, jak również Uniwersytet w Białymstoku, co ilustrują tabele 22 i 23.

Tabela 22. Ocena wybranego kierunku studiów w opinii absolwentów Wydziału Historyczno-Socjologicznego (liczebności)

Czy gdybyś jeszcze raz zdawał(a) na studia, to wybrał(a)byś ten sam kierunek:	Tak	Raczej tak	Raczej nie	Nie
	[liczba badanych]			
	5	6	3	2

Tabela 23. Ocena wybranej uczelni w opinii absolwentów Wydziału Historyczno-Socjologicznego (liczebności)

Czy gdybyś jeszcze raz zdawał(a) na studia, to wybrał(a)byś Uniwersytet w Białymstoku:	Tak	Raczej tak	Raczej nie	Nie
	[% badanych]			
	10	2	3	1

W opinii respondentów, proces poprawy jakości kształcenia przede wszystkim wymaga przede wszystkim zwiększenia nacisku na przekazywanie praktycznych treści w procesie kształcenia

Wnioski:

Odbyte studia umożliwiły absolwentom Wydziału Historyczno-Socjologicznego zdobycie większości umiejętności zaplanowanych do osiągnięcia na studiach o profilu akademickim. Absolwenci WHS deklarowali relatywnie mniejszy stopień rozwinięcia umiejętności praktycznych. Większość elementów procesu dydaktycznego została oceniona bardzo dobrze lub dobrze, co pozwala wnioskować że cały proces nauczania funkcjonuje prawidłowo. Potwierdzeniem tego wniosku są również relatywnie wysokie oceny profesjonalizmu nauczycieli akademickich i innych pracowników UwB. Wydział Historyczno – Socjologiczny oraz Uniwersytet w Białymstoku są pozytywnie postrzegane jako miejsce do studiowania, gdyż większość respondentów ponownie zdecydowałaby się rozpocząć na nich studia. Absolwenci zgodnie wskazują na konieczność zwiększenia zakresu zajęć praktycznych.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Stały nacisk na możliwie szerokie uwzględnienie w programach nauczania treści o charakterze praktycznym. Dotyczy to w szczególności lepszego dopasowania dorobku i umiejętności pracowników do prowadzonych przez nich przedmiotów, jak również unikania corocznych zmian prowadzonych przez nich kursów. Warto motywować pracowników do takiego konstruowania sylabusów przedmiotowych, aby w maksymalnym stopniu przekazywać wiedzę praktyczną, jak również aktywizować studentów do wykorzystywania zdobytej wiedzy.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. **Rekomendacja:** Stały nacisk na możliwie szerokie uwzględnienie w programach nauczania treści o charakterze praktycznym.

Realizacja:

W planach studiów, np. Socjologii wprowadzono zajęcia o charakterze praktycznym w maksymalnym wymiarze, przewidzianym dla kierunku o profilu ogólnoakademickim.

7. UZYSKIWANIE OPINII PRACODAWCÓW O POZIOMIE ZATRUDNIANYCH ABSOLWENTÓW

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów:

Na potrzeby badania pracodawców opracowano ankietę, która została rozesłana w formie elektronicznej do potencjalnych firm i instytucji zainteresowanych zatrudnianiem absolwentów Wydziału Historyczno-Socjologicznego. Wśród nich znalazły się urzędy administracji publicznej, organizacje pozarządowe, instytucje kultury, szkoły, służby państwowe, prywatne firmy itp. Przygotowana została baza adresów e-mail, na które wysłano ankietę w formie elektronicznej.

Adresaci badania mogli wypełnić ankietę na trzy sposoby:

- poprzez stronę internetową Wydziału Historyczno-Socjologicznego,
- poprzez uzupełnienie pliku tekstowego i odesłanie na adres e-mail wydziału,
- poprzez uzupełnienie wydrukowanej ankiety i odesłanie jej pocztą tradycyjną lub skanu na wskazany adres e-mail.

Badanie zrealizowane zostało do końca października 2017 roku. Ankiety zostały wysłane do ponad 200 podmiotów działających na terenie województwa podlaskiego oraz instytucji ogólnopolskich. Otrzymano ponad 20 zwrotów, przy czym niektóre z nich nie zawierały ankiety, ale w jednym zdaniu informowały o braku rekrutacji pracowników wśród absolwentów Wydziału. Zdarzały się również ankiety wypełnione jedynie częściowo. Do poniższych obliczeń wykorzystano dane z 10 ankiet.

Tabela 24. Główne powody zatrudniania absolwentów Wydziału Historyczno-Socjologicznego w opinii badanych pracodawców (liczebności)

	TAK	NIE
	Liczebność	
Wiedza ogólna	7	2
Wiedza specjalistyczna	5	3
Znajomość warsztatu pracy specyficznego kierunkowi studiów	5	3
Umiejętność uczenia się	6	3
Umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach	7	3
Umiejętność praktycznego wykorzystywania wiedzy	6	4
Umiejętność poprawnego rozumowania	7	3
Umiejętność pracy w zespole	7	3
Komunikatywność	7	3
Znajomość języków obcych	2	4
Ocena na dyplomie ukończenia studiów	1	5

W niniejszym zestawieniu najważniejsza okazała się wiedza ogólna absolwentów, ich komunikatywność, umiejętność poprawnego rozumowania, umiejętność praktycznego wykorzystania wiedzy oraz pracy w zespole. Z kolei najmniej istotna okazała się ocena na dyplomie, oraz znajomość języków obcych.

Tabela 25. Cechy, których brakuje absolwentom Wydziału Historyczno-Socjologicznego w opinii badanych pracodawców (liczebności)

	TAK	NIE
	Liczebność	
Wiedza ogólna	0	7
Wiedza specjalistyczna	1	7
Znajomość warsztatu pracy specyficznego kierunkowi studiów	0	7
Umiejętność uczenia się	0	7
Umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach	0	7
Umiejętność praktycznego wykorzystywania wiedzy	0	7
Umiejętność poprawnego rozumowania	0	7
Umiejętność pracy w zespole	0	7
Komunikatywność	0	7
Znajomość języków obcych	3	5

Z analizowanego zbioru danych wynika, że nasi absolwenci mają problemy z posługiwaniem się językami obcymi i jest to główny powód ich niezatrudnienia, co prezentuje tabela 25.

W ramach prowadzonych badań pytano nie tylko o zatrudnianie absolwentów, czy wskazywanie pożądanych i niepożądanych cech potencjalnych pracowników. Sporo uwagi poświęcono współpracy z uczelnią i ewentualnym praktykom zawodowym. Podkreślić należy, że większość ankietowanych podmiotów zadeklarowała podjęcie współpracy w kierunku przygotowania zawodowego absolwentów. Jedną z najprostszych metod jest organizowanie staży i praktyk. Zawracano też uwagę na konieczność organizowania wizyt studyjnych w instytucjach. Wiele instytucji samorządowych (zwłaszcza z ośrodków mniejszych i położonych w większej odległości od Białegostoku) zwracało uwagę, że studenci i absolwenci Wydziału Historyczno-Socjologicznego nie starali się o przyjęcie na praktykę ani o zatrudnienie w tych instytucjach. Warto jednak nawiązywać współpracę z tymi urzędami, ponieważ studenci Wydziału Historyczno-Socjologicznego pochodzą praktycznie z całego regionu województwa podlaskiego.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

1. Podejmowanie ciągłych starań w kierunku pozyskania do współpracy kolejnych pracodawców, nie tylko w kontekście zapraszania ich do prowadzenia zajęć na Wydziale, ale również przyjmowania studentów na praktyki i staże.
2. Delegowanie osób chętnych do odbywania praktyki w jednostkach samorządowych deklarujących chęć przyjęcia studentów na praktykę. Studenci mogliby podejmować praktykę m.in. w wydziałach/departamentach komunikacji, promocji, kultury, itp.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Rekomendacja:

Podejmowanie ciągłych starań w kierunku pozyskania do współpracy kolejnych pracodawców

Realizacja:

Przekazywanie wybranych zajęć dydaktycznych do realizacji przez przedstawicieli pracodawców. Ponadto, w latach 2017-2020 WHS uczestniczy w projekcie „Kuźnia Kompetencji studentów Wydziałów Historyczno - Socjologicznego, Filologicznego oraz Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku” dofinansowanym ze środków UE zakładającym realizację przez studentów WHS prac projektowych pod kierunkiem przedstawicieli pracodawców. W ramach projektu zaplanowano również dla studentów WHS zajęcia warsztatowe i certyfikowane szkolenia realizowane przez przedstawicieli pracodawców.

2. Rekomendacja:

Intensyfikacja współpracy z pracodawcami w celu usprawnienia prac nad przygotowaniem zawodowym studentów/absolwentów.

Realizacja:

W realizacji zadań projektu „Kuznia Kompetencji studentów Wydziałów Historyczno - Socjologicznego, Filologicznego oraz Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku”, oprócz personelu projektu zaangażowani są pracodawcy z województwa podlaskiego. Zaplanowane w projekcie wynagrodzenie dla przedstawicieli pracodawców pozwala mieć pewność, że poziom ich zaangażowania w przygotowanie zawodowe studentów WHS będzie odpowiednio wysoki.

3. Rekomendacja:

Delegowanie osób chętnych do odbywania praktyki w jednostkach samorządowych deklarujących chęć przyjęcia studentów na praktykę.

Realizacja:

Miejsce odbywania praktyki powinno umożliwiać rozwijanie kompetencji zawodowych studenta zgodnych z profilem i kierunkiem kształcenia.

8. MONITOROWANIE PROCESU POTWIERDZANIA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ*Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów*

Na podstawie Uchwały nr 1769 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dn. 29.06.2015 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się na UwB, decyzją Dziekana Wydziału Historyczno-Socjologicznego z dn. 1.09. 2016 r. został powołany Wydziałowy Doradca ds. potwierdzania się efektów uczenia się na okres od dn. 1.09.2016 do 31.08.2020 r. w osobie dr Małgorzaty Ocytko;

W ramach usprawnienia Wewnętrznego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia w IHiNP prowadzone były prace nad przygotowaniem procedury weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, w której określono sposoby postępowania oraz zakresy odpowiedzialności za realizację programu kształcenia:

- pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne (odpowiedzialność funkcjonalna),
- koordynatorów przedmiotów (odpowiedzialność merytoryczna),
- Rad Programowych dla danych kierunków i Zespołu ds. Oceny Jakości i Efektów Kształcenia (nadzór).

Analogiczne zespoły i procedury funkcjonują w ISiK i podlegają jego Dyrektorowi.

Prowadzący zajęcia są zobowiązani do weryfikacji i dokumentowania osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, co wiąże się z koniecznością archiwizacji niezbędnych materiałów (prace zaliczeniowe, kolokwia, protokoły egzaminów). Brak osiągnięcia przez studenta efektów kształcenia potwierdzony procedurą egzaminacyjną skutkuje skierowaniem go na powtarzanie przedmiotu.

Jednym z innowacyjnych mechanizmów zastosowanych w procesie weryfikacji i potwierdzania efektów kształcenia jest internetowy system oceny sylabusów, w którym studenci mają możliwość oceny przedmiotu pod kątem realizacji efektów kształcenia. System został przetestowany na kierunku Socjologia z wynikiem pozytywnym.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Realizacja rekomendacji przekazanych w roku poprzednim.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacja:

Zwiększenie współpracy pomiędzy instytutami w zakresie tworzenia i monitorowania procedur potwierdzania efektów kształcenia w porozumieniu z Wydziałowym Doradcą ds. potwierdzania efektów uczenia się i Wydziałowym Zespołem ds. Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia.

Realizacja:

W roku akademickim 2016/17 nie zaistniała potrzeba wszczynania procedury potwierdzania efektów kształcenia. Przygotowano projekt dotyczący zasad procedowania weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

DZIEKAN
WYDZIAŁU HISTORYCZNO-SOCJOLOGICZNEGO
dr. hab. Jajanna Sadowska
(Podpis i pieczęć Dziekana)